

OPEN
BRIEF
VAN
HERMAN
DE MAN



OVER

„Kapitein Aart Luteyn”

Berlicum, N.B., Meimaand '37.

Waarde Uitgevers,

Zooeven heb ik dus uw twintigste aanmaning verwerkt, om toch vooral KAPITEIN AART LUTEYN „op te leveren”. En ik weet niet, met wien ik meer te doen moet hebben, met u of met mij. Voor u is 't ellendig, dat ik vier maanden te laat ben, voor mij evenwel geen spiertje minder. Of dacht u, dat ik u voor mijn persoonlijk genoeg laten smachten naar de inlossing mijner belofte? En dacht u soms, dat het voor een schrijver aangenaam is, als op zeker moment zijn creatie dwars in bed gaat liggen, zooals de boeren dat zoo beeldend zeggen van een onwillig personaadje?

En ziedaar, het conflict meteen ten voeten uit. Die Aart Luteyn is mij geen makkelijk heer gebleken te zijn. 't Is, zoo gezegd, een IJzeren Hein, die zich niet in den een of anderen hoek laat dringen. En omdat ik van schipper Aart ben gaan houden — veel houd ik van dien eigengereiden watergast — kon ik er niet toe over gaan, met hem wat te sollen. Aart is me, een jaar lang, een soort spookbeeld geweest. Week aan week plaatste hij me voor nieuwe moeilijkheden. En omdat ik er den aard niet naar heb, moeilijkheden te vermijden, door een blokje om te loopen, ben ik er telkens vierkant op af getrokken. Er zijn dagen geweest, vertwijfelde uitgever, dat ik zesmaal zoo vertwijfeld was als gij zijt geweest. Want u hadt tenminste nog de hoopgevende gedachte: de Man is laat . . . maar hij komt nog wel voor de pinnen met zijn manuscript. Maar ik zag een grauwe troosteloze vlakte voor me, ik zat vastgereden in de figuratie's en situatie's

240



die ik zelve had opgeroepen. Vaak meende ik . . . nimmer ziet dat boek het daglicht en geloof me vrij, dit is een smartelijke gedachte. Aart Luteyn is dus uit zware weeën geboren en nu ik dit werk overzie, is 't mij alsof ik in m'n eentje een poolexpeditie heb ondernomen. Ik kom u nu een vriendelijk verzoek doen. Het werk is af, in tweede lezing althans. Zoo u weet, schrijf en herschrijf ik mijn vertellingen. Daarna wordt het handschrift overgetypt en werp ik me er nogmaals op. Laat me echter eerst wat op adem komen met deze laatste vernissage.

We zijn nu toch eenmaal te laat en laat + laat = laat. Het is beter, dat ik eerst even wat afstand nemen kan, dan spreken de onvolmaaktheden in het werk beter tot me.

U zult tegenwerpen . . . m'n lezers worden ongeduldig. Ik weet het en ik acht dit niet gering. U hebt nogal wat lezers. En de idee, dat tien volbezette treinen noodig zouden zijn om al de „Opgangers” te vervoeren, zoo ze 't eens in hun hoofd haalden, me te komen berispen om mijn luiheid, dit stemt mij eerbiedig. Het is een bataljon, een volksdeel, die immense lezersgroep en ik verzoek u, deze goede lieden mijn hartelijke groeten te bestellen en hun mijn excuse aan te bieden. Zeg hun: de Man was van goeden wille, maar hij is geen automaat, geen motor. 't Is niet zoo, dat je ergens bij hem een kraantje opendraaien kan, zoodat de literatuur vanzelf op 't papier stroomt. Het werk moet gekneed worden, gekneed uit een materie die tegen houdt. En juist als het verantwoordelijkheidsgevoel bij een schrijver groot is, zal hij des te behoedzamer zijn in het afgeven ter publicatie van zijn werk.

Maar, ten slotte . . . geduldige Heeren Uitgevers, ik herhaal een vraag, die oud is en desondanks belangrijk: hadde u liever Aart ontvangen in den rauwen ondoorwerkten staat waarin ik hem reeds verleden jaar ten voeten uit gezegd had? Neen toch.

Ook u zijt zich bewust, dat uw vele duizenden Opgangers recht hebben op gaaf, doordacht, doorleefd werk. Welnu . . . de aarde is niet uit haar as gewrikt omdat ik vier maanden te laat was. En ze zal om deze reden ook niet vergaan, u zult het ervaren. Tenslotte is er nog geen man overboord.

AART LUTEYN is thans voleindigd. Het is den lezers wellicht een satisfactie, bij 't lezen te meer, dat er zoo'n nijdige strijd voor is geleverd.

Met genegen groet,

HERMAN DE MAN.

